

Lärarhandledningens bilagor
Åk 6

Karin Fällman-Bajagić
Christina Hansson
Susan Nieland

Sanoma Utbildning

Postadress: Box 30091, 104 25 Stockholm

Besöksadress: Alströmergatan 12, Stockholm

Hemsida: www.sanomautbildning.se

E-post: info@sanomautbildning.se

Order/Läromedelsinformation

Telefon: 08-587 642 10

Telefax: 08-587 642 02

Redaktör/Projektledare: Karin Lönnqvist

Grafisk form: Anette Hedberg

Illustrationer:

Anette Hedberg (4, 14, 15, 22, 24)

Feri Fazeli (7, 34)

Bildredaktör: Iréne Berggren

ZickZack Skrivrummet 6, Lärarhandledningens bilagor

ISBN 978-91-523-3935-0

© 2013 Karin Fällman-Bajagić, Christina Hansson, Susanne Nieland och Sanoma Utbildning AB, Stockholm

Kopieringsförbud! Detta verk är skyddat av lagen om upphovsrätt. Kopiering, utöver lärares rätt att kopiera för undervisningsbruk enligt BONUS-Presskopias avtal, är förbjuden. BONUS-avtal tecknas mellan upphovsrätsorganisationer och huvudman för utbildningsanordnare t.ex. kommuner/universitet. För information om avtalet hänvisas till utbildningsanordnarens huvudman eller BONUS-Presskopia. Den som bryter mot lagen om upphovsrätt kan åtalas av allmän åklagare och dömas till böter eller fängelse i upp till två år och bli skyldig att erlagga ersättning till upphovsman/rättsinnehavare.

Kopiering tillåten enbart för användning i den egna undervisningen.

Cafébesöket

_____ besökte jag och hela min familj Café Trädgårdsporten, som är Durstads mest populära café. Min mamma tyckte att vi skulle göra ett studiebesök för att ta reda på vad som är viktigt på ett café.

_____ vi kom in såg vi oss omkring efter ett ledigt bord och hittade ett nära fönstret med utsikt över trädgården. Vi hängde våra jackor på stolarna vid bordet, för att vara säkra på att inte några skulle ta våra platser.

_____ gick vi fram till disken och ställde oss i kö för att beställa. Det fanns jättemycket att välja på så det var svårt men jag bestämde mig till slut för en Napoleonbakelse. Vi gick tillbaka till vårt bord och väntade ganska länge.

_____ kom en servitör och ställde ut mackor på vårt bord, trots att vi hade beställt bullar och bakelser. Han bad om ursäkt och upptäckte att ett gäng ungdomar vinkade några bord bort. Det var de som hade beställt mackorna.

_____ fick även vi vad vi beställt och vi kunde börja smaka i oss av de färska och goda bakverken. Jag och min bror drack ljummen läsk och mamma och pappa drack kaffe i mycket små koppar.

_____ vi smaskade som bäst reste sig vår bordsgranne och råkade då knuffa till min lillebror så att han spillde läsk på sina byxor. Kvinnan bad om ursäkt och undrade om han ville ha en ny läsk men han tackade nej.

_____ ville mamma och pappa ha en kopp kaffe till, men fick då veta att påtår kostade 10 kronor extra.

_____ pratade vi om vad vi lärt oss av besöket och vad vi skulle tänka på när vi skulle öppna Café Beethoven.

medan

när

därefter

till slut

så småningom

en stund senare

i lördags

avslutningsvis

Verb i infinitiv, presens och preteritum

Fyll i de verbformer som saknas i tabellen.

Infinitiv	Presens	Preteritum
ärva		
	är	
		blev
	möter	
ha		
berätta		
		läste
	luktar	
	äger	
kläcka		

Använd verben i tabellen. Skriv rätt form av verben i de olika meningarna.

1. Förra året _____ hon en jättebra idé.
2. Idag _____ det inte gott i kylskåpet.
3. I våras _____ vi ett möte med en advokat.
4. Pappa tycker om att _____ om olika kompositörer.
5. Det ska bli roligt att _____ caféägare.
6. Min familj _____ ett café efter min gammelmyster i våras.
7. Ni måste komma ihåg att _____ dörren innan ni går.

Senare tillbringade Jenny Lind två år, 1841–1842, i Paris där hon studerade och utvecklade sin sångröst.

Jenny Lind

Under resten av 1840-talet turnerade Jenny Lind i flera europeiska länder. I Danmark träffade hon författaren H. C. Andersen som skrev sagan Näktergalen till hennes ära. Även den tyske kompositören Felix Mendelssohn blev mycket förtjust i henne och skrev ett oratorium speciellt för hennes röst.

Jenny Lind var en världsberömd, svensk operasångerska som levde på 1800-talet.

När Jenny var 10 år började hon uppträda och innan hon fyllde 20 år var hon en berömd sångerska vid den svenska operan. Hon utnämndes till hovsångerska vid det svenska hovet och blev medlem av Kungliga musikaliska akademien när hon var bara 20 år gammal.

I september 1850 kom Jenny Lind till New York där hon lanserades som The Swedish Nightingale. Hon inledde sin turné i New York och turnerade därefter i USA under två år. Det sägs att hon under turnén tjänade ungefär 250 000 dollar, vilket var oerhört mycket på den tiden, och att hon gav bort det mesta till välgörenhet.

Under tiden i USA gifte sig Jenny Lind med pianisten Otto Goldschmidt och fick tre barn.

Jenny Lind hette egentligen Johanna Maria Lind och hon föddes i Stockholm den 6 oktober 1820. Tidigt upptäcktes Jenny Linds sångröst och redan som nioåring antogs hon till den Kungliga teaterskolan.

Slutligen bosatte sig Jenny Lind med sin familj i Storbritannien och där höll hon sin sista konsert 1870.

Jenny Lind avled i november 1887 och hon donerade en stor del av sin förmögenhet till en fond för att hjälpa fattiga svenska musikstudenter.

Här har arbetsgången kommit i oordning. Kan du hjälpa till?
Numrera momenten från 1–5.

Mozartkolor

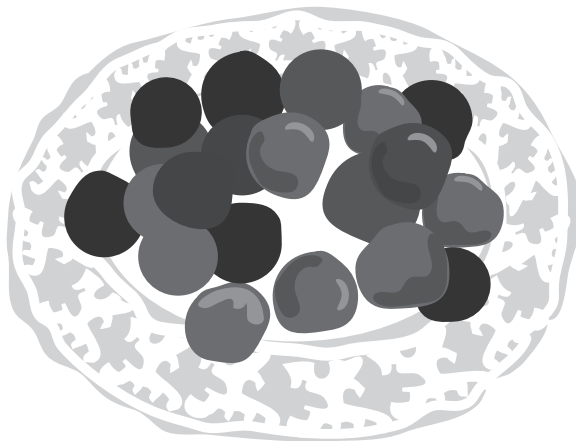
ca 30 st.

Ingredienser

125 g. nougat

250 g. marsipan

150 g. choklad

Arbetsgång

- ☐ Doppa kulorna i chokladen och låt dem sedan rinna av på ett ugnsgaller med bakplåtpapper under.
- ☐ Dela under tiden mandelmassan i 30 lika stora bitar som du plattar ut tunt.
- ☐ Hacka chokladen i bitar och smält den i vattenbad.
- ☐ Skär nougaten i 30 lika stora bitar. Rulla dem till kulor och låt dem stelna i kylan.
- ☐ Lägg sedan en nougatkula på varje platta och forma mandelmassan runt nougaten så att den täcker helt.

går	steker	blandar
öppnar	skriver	ritar
viskar	vispar	leker
stänger	sitter	kokar
räknar	pekar	skruvar
spikar	gräddar	visar
ringer	sover	kastar
viker	står	rör
vänder	kommer	springer
mosar	täcker	äter

Långa svårlästa meningar

Skriv om meningarna så att de blir korta och tydliga.

1. Du ska ta en deciliter grädde och hälla den i en bunke och sen ska du ta vispen och vispa tills grädden blir härligt krämig och tjock.

2. Du ska ta en tom läskburk, hålla den under vattenkranen och skölja ur den och sedan ska du låta den stå upp och ner och torka ordentligt.

3. Du behöver en sax och sedan ska du klippa försiktigt längs de markerade linjerna på papperet.

4. Du ska ta fram ett ägg och sedan ska du knäcka det och till slut ska du röra ner ägget i degen som finns i bunken.

5. Nu är din drake färdig och det har blivit dags för det sista steget, nämligen att gå ut och provflyga draken.

6. Du måste ta fram lite diskmedel, lite vatten och lite florsocker och sedan ska du blanda försiktigt de tre ingredienserna så att det inte löddrar.

7. Om du ska sy ett sadelskydd till din cykel måste du först mäta din cykelsadels längd och din cykelsadels bredd så att skyddet blir lagom stort.

8. Ta fram färgpennor eller kritor och börja dekorera din hund. Måla först två ögon och en nos och färglägg sedan hela hunden.

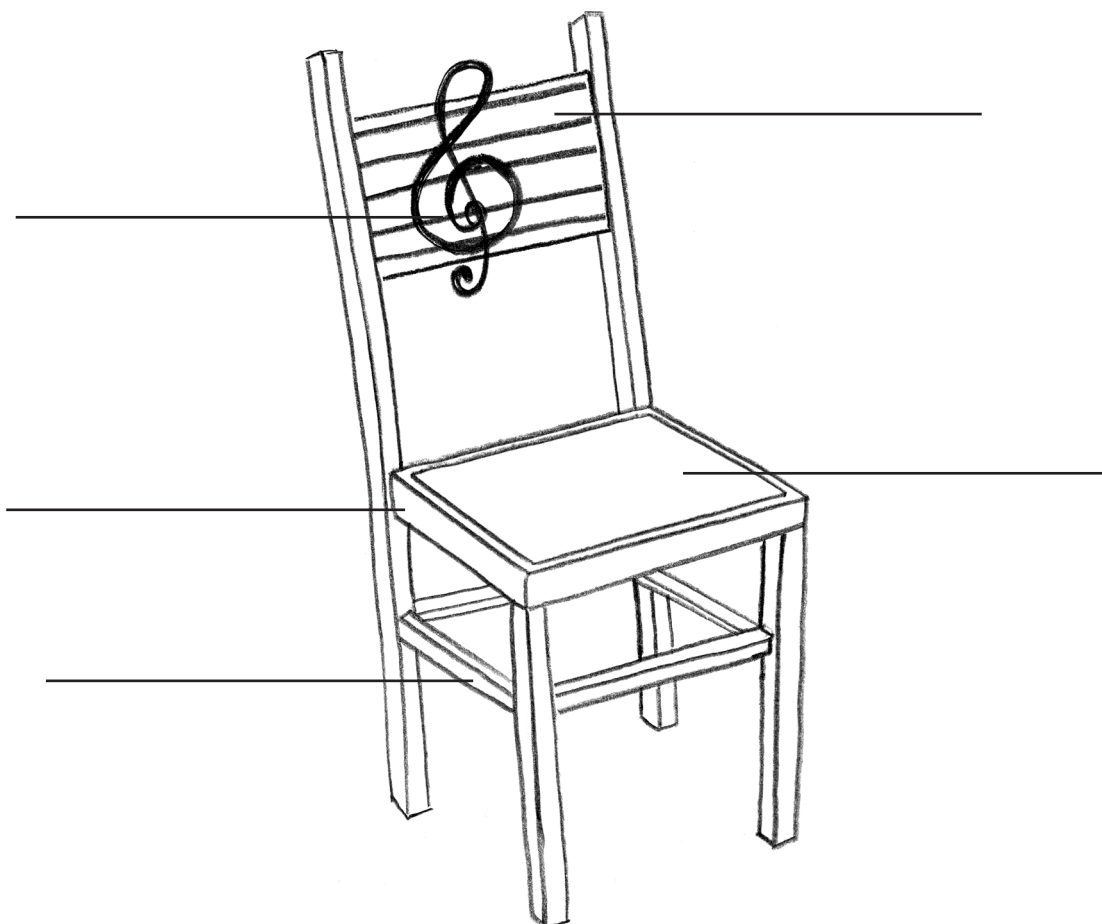
9. Du ska ha en fuktig trasa och med den ska du torka alla hyllor och alla andra ytor, som bord, fönsterbrädor, stolskarmar med mera.

10. När du kommer utanför skolans grind ska du gå direkt till vänster.

11. Du ska gå till kylskåpet och ta fram det kalla, hårda smöret och ställa det på bänken, så att det får bli rumsvarmt och mjukt.

12. Du ska lägga äggulorna och florsockret och limeskalet i en bunke och hälla i kokosmjölken, för att sedan röra ihop alla fyra ingredienserna.

Skriv delarnas namn på rätt plats.

ett ryggstöd

ett sidostycke

en sits

ett benstöd

en g-klav

Sätt stopp för caféet vid Durån

I Durstads Nyheter har jag läst om planerna på att öppna ett nytt café vid Durån. Jag anser att vår lilla stad redan har tillräckligt många caféer och att ett nytt bara skulle orsaka problem.

För det första så är det redan nu svårt för stadens caféägare att fylla sina bord eftersom allt fler föredrar att dricka kaffe hemma.

För det andra skulle ett café vid Durån innebära att den vackra miljön vid vattnet kommer att förfulas av reklamskyltar som caféägarna skulle sätta upp och skräp som gästerna skulle sprida omkring sig.

Dessutom är det tänkta musiktemat helt onödigt eftersom musikintresserade redan kan odla sin hobby i bibliotekets musikrum. Det är dags att inse att det finns människor med andra intressen och börja satsa på dem.

Så än en gång! Vi behöver inte ännu ett café. Sätt stopp för dessa dumma planer.

För det första är det ofta svårt att hitta lediga bord vid de caféer som redan finns i vår stad. Ett nytt café skulle därför underlätta för oss som gillar att fika.

Jag hoppas verkligen att beslutsfattarna säger ja och att caféet får öppna sina portar snart. Då ska jag sitta där och njuta av utsikten med en bakelse, en kopp kaffe och skön musik i öronen.

Slutligen kommer det säkert att bli mycket trevligt med de musikaliska temakvällarna och caféet skulle kunna bli en mötesplats för alla musikintresserade.

Öppna caféet vid Durån!

En familj har ansökt om att få öppna ett café vid Durån i Durstad och många människor har protesterat mot detta.

Jag tycker att det skulle vara trevligt med ett café vid ån och det finns många skäl för kommunen att ge familjen det tillstånd de behöver.

För det andra finns det ännu inget café vid Durån som är en mycket vacker del av staden. Ett café här skulle kunna locka både boende och turister.

Språkliga knep för att övertyga

Läs meningarna som är exempel på språkliga knep för att övertyga. Skriv sedan egna exempel. Välj själv vad du vill skriva om.

1. Retoriska frågor – frågor som inte kräver ett svar men som får läsaren att tänka till

Ska hundar verkligen få bajsar var som helst?

2. Statistik – siffror ger ofta en större trovärdighet än bara ord

99 procent av alla i undersökningen gillar Pyrets chokladkola.

3. Uppprepningar – flera meningar inleds med samma ord så att budskapet blir lättare att komma ihåg

Kom till djuren! Kom till naturen! Kom till Kolmården!

4. Känsloladdat språk – påverkar läsaren känslomässigt, inte bara med fakta

Jag grät när jag såg att ängen skulle bli en parkeringsplats.

5. Grupper om tre – tre synonymord i rad förstärker budskapet

Det är orättvist, oschyst och ojämlikt att min bror får gå på bio men inte jag.

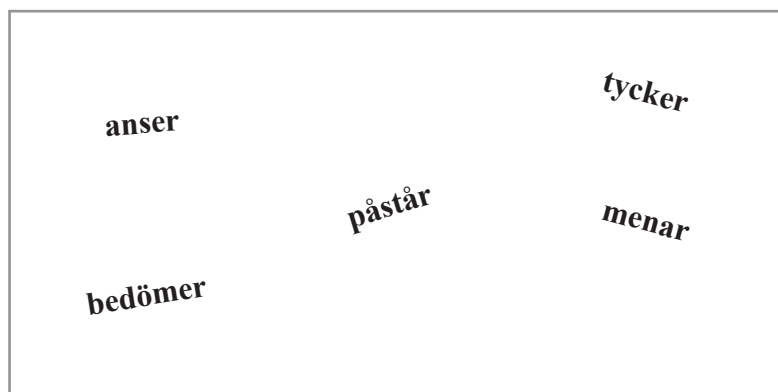
6. Överdrifter – tydliga överdrifter kan få läsaren att tänka till en extra gång

Du lär dig engelska på tio minuter med hjälp av "Snackande kompisars språkkurs".

Variera verbet ”tycker”

Välj bland orden i rutan och skriv dem i meningarna. Använd alla ord.
Obs! Ibland behöver du böja orden.

1. Jag _____ att alla skolbarn bör få åka gratis i två karuseller på tivolit.
2. Fler idrottslektioner på schemat, _____ jag.
3. Forskarna _____ att man bör begränsa solandet mitt på dagen.
4. Rektorn _____ att två 30-minuters raster per dag är nog för skolbarnen.
5. Besöket på teknikmuseet var det intressantaste på skolresan, _____ eleverna.
6. Min kompis _____ det ska vara sovmorgon minst en gång i veckan i åk 6.
7. Konsertbiljetterna var dyra men väl värda sitt pris, _____ moster Lena.
8. Om det är risk för laviner i morgon så _____ skidläraren att lektionen ska ställas in.
9. Min mamma _____ att jag fortfarande behöver åtta timmars sömn varje natt.

Adjektivets böjning och komparation

När man gör jämförelser komparerar man ofta olika adjektiv. Fyll i de komparerade adjektiven som saknas i meningarna.

1. Uppsala är en *stor* stad, Stockholm är _____ men London är _____.
2. En cykel är *tung*, en moped är _____ och en bil är _____.
3. Stinas mamma är *gammal*, hennes pappa är _____ men hennes farmor är _____.
4. Ett lodjur är ganska *litet*, en huskatt är _____ men en kattunge är _____.
5. Min mormor sa att Beatles var ett *dåligt* band men att Rolling Stones var _____ och Elvis var _____.
6. Anna har en *fin* väska, men Lenas är _____ och min är _____.
7. Jag trodde att min dator var *billig*, men på nätet fanns en som var ännu _____ och sen såg jag en annons och den datorn var allra _____.
8. Jag fick *bra* betyg i engelska men Rickard fick _____ och Mariana fick _____ av alla.
9. Andrej tycker att fiskpinnar är *gott*, men att pizza är _____ och att pannkakstårta är _____.
10. Peter springer *snabbt*, Maria springer _____ och Nikos springer _____.

Alliteration i början av ord

Billiga bollar!

Snygga, snitsiga sneekers!

I det första exemplet börjar båda orden på samma bokstav (b). I det andra exemplet är de två första bokstäverna gemensamma (sn). Det här kallas alliteration. Hitta på egna alliterationer med två eller flera ord.

1. _____ hundar
2. _____ katter
3. _____ bilar
4. _____ flickor
5. _____ pojkar
6. _____ foton
7. _____ skor
8. _____ byxor

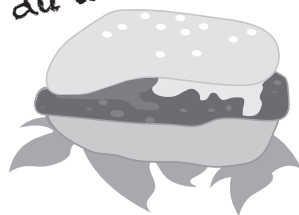
Skriv meningar där alla ord börjar på samma bokstav. Se exemplen.

1. Snälla Sara säljer solrosor.
2. Konstige Knut kastar kronärtskockor.
3. _____
4. _____
5. _____
6. _____
7. _____
8. _____

Välkommen till
Restaurang Tyrannosaurus

På vår restaurang
blir du alltid mätt!

Bli mätt på ett roligt sätt!

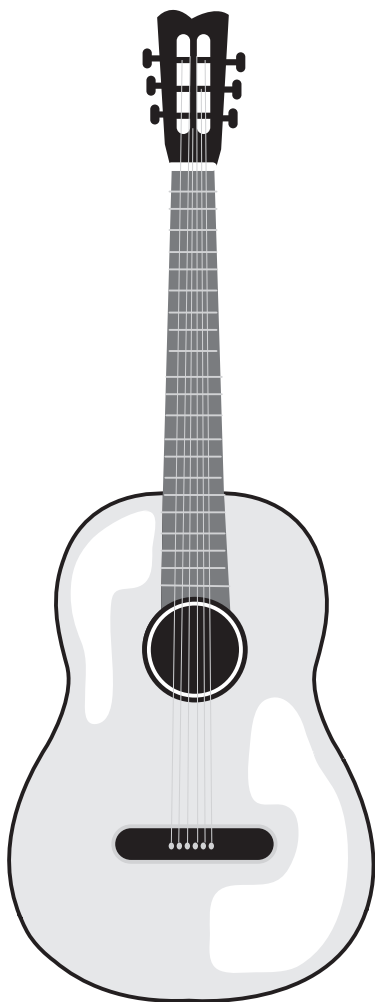
Stora tallrikar!
Stora glas!
Stort salladbord!

Smaka våra delikata Dinoburgare!
Drick vår underbara urtidssaft!

I en undersökning förra året svarade
97 procent av kunderna att de var
mycket nöjda med både mat och
service på vår restaurang! De stora
portionerna var ett extra plus.

Köp 2 betala för 1! Ta med kupongen så
får ni två Dinoburgare till priset för en.

Hur fungerar en gitarr?

En gitarr är ett stränginstrument som består av en resonanslåda och en lång hals. Från lådan till halsens slut är strängar spända och fästa i stämskruvar.

När strängarna slås an börjar de vibrera och ljudvågor uppstår. För att förstärka dessa ljudvågor har gitarren en ihålig resonanslåda där ljudvågorna samlas upp. Utan resonanslådan skulle man knappt kunna uppfatta ljudet.

För att olika toner ska uppstå har gitarren sex olika tjocka strängar (ibland flera) som spänns med hjälp av stämskruvarna. Den smalaste strängen ger den ljusaste tonen och den tjockaste ger den mörkaste tonen.

Eftersom halsen har en greppbräda så kan man med hjälp av fingrarna trycka på strängarna och på så sätt förkorta dem och ge upphov till olika toner. Med hjälp av stämskruvar spänns strängarna så att rena toner uppstår vid tryck på strängen mot greppbrädan. Ju kortare strängen är från greppet till fästet på resonanslådan, desto snabbare vibrerar den, och desto högre blir tonen.

Sambandsord för orsak och verkan

I rutan ser du exempel på några olika sambandsord. Just de här används för att förklara varför något händer.

av den orsaken på grund av (det)	som ett resultat av (det)	därför tack vare	beroende på
-------------------------------------	---------------------------	---------------------	-------------

I de här meningarna har sambandsorden fallit bort. Välj bland orden i rutan och skriv dem i meningarna.

1. _____ benbrottet kan Per inte åka med till fjällen i påsk.
2. Det har regnat i flera dagar och _____ är vägen helt förstörd.
3. Vår granne är mycket lättstörd så _____ kan vi inte ha festen hos oss.
4. _____ lågkonjunkturen har mina föräldrar beslutat att minska min månadspeng med 10 %!
5. I morse var bussen försenad tio minuter. _____ kom jag för sent till skolan.
6. Priset på den bärbara datorn var sänkt till hälften. _____ köpte vi den direkt.
7. _____ det ihärdiga pluggandet fick hon höga betyg.
8. Det var dåligt sandat på gården och _____ halkade jag och föll.
9. Jag lånade tio böcker och _____ var min väska jättetung.
10. _____ fredagens historieprov måste jag plugga hela veckan.

Durstad

Durstad är en tätort belägen i landskapet Flöjtland i Blåsbälga län. Durstad ligger vid Duråns mynning där den rinner ut i sjön Sångarglädjen.

I Durstad bor ca 32 000 människor varav 12 000 är under 18 år och 5 000 är över 65 år. Inflyttningen till Durstad har under de senaste fem åren uppgått till 4 000 personer och 3 200 personer har flyttat ut. Durstad är nu större än grannstaden Rockstad, men ännu inte lika stor som landskapets största stad Blåsstad.

Den största delen av Durstads vuxna befolkning arbetar inom vård och skola. Staden har sju förskolor, fem grundskolor och en gymnasieskola. Dessutom finns ett sjukhus och tre äldreboenden. En stor arbetsgivare är också den över hela världen kända pianofabriken Tangent, där både skickliga hantverkare och administrativ personal ser till att pianon kan levereras till återförsäljare runt om i världen. Många av Durstads invånare arbetar också med service i butiker, på caféer, på hotell och så vidare.

Utgrävningar har visat att människor har levt vid Duråns mynning ända sedan 1100-talet. Namnet Durån nämns första gången i skrift 1452, i en lagbok som talar om tinget vid Durån. Tätorten Durstad fick sitt namn 1892 då järnvägen byggdes och en station anlades vid Durån. Det var då det blev möjligt för pianotillverkaren Amadeus Tangent att slå sig ner och starta tillverkningen av sina instrument. Fabriken gav många arbetstillfällen och Durstad växte så att orten på 1920-talet kunde kallas tätort.

Durstads mest kända byggnad är den gamla pianofabriken som nu är ett museum. Fabriken är bevarad och ser fortfarande ut som den såg ut i början av 1900-talet. Där kan besökare titta på pianon och pianotillverkning från olika tidsepoker. Längs Durån finns bebyggelsen från 1800-talets början bevarad och från en nyanlagd promenadstig längs ån kan man titta på den gamla, välbevarade trähusbebyggelsen.

Adjektiv och jämförande sambandsord

Vilka adjektiv och jämförande sambandsord passar bäst i meningarna?
Välj bland orden längst ner på sidan.

1. Kenya ligger på ekvatorn och det gör _____ Brasilien.
2. _____ Kenya och Brasilien har tropiskt klimat.
3. _____ Kenya producerar mycket kaffe så är Brasilien en ännu _____ kaffeproducent.
4. _____ att det regnar mycket vid ekvatorn så består _____ Brasilien och Kenya också av _____ torra områden.
5. Brasilien ligger i Sydamerika _____ Kenya ligger i Afrika.
6. Det är inte vanligt med snö i _____ Brasilien _____ Kenya.
7. Brasilien är världens femte _____ land och _____ Kenya så är Brasilien nästan femton gånger så _____.
8. Amazonfloden är 7 025 kilometer lång och världens _____ flod.
9. Mount Victoria i Kenya är ett mycket _____ berg _____ om det inte är lika högt som Afrikas högsta berg, Mount Kilimanjaro i Tanzania, 5 963 m.ö.h.
10. Brasilien är _____ Kenya republik och _____ länderna har en president som statsöverhuvud.

både längsta även största jämfört med
 stort liksom trots större
medan även om båda varken ... eller med högt

Utveckla meningar

Utveckla den
här meningen:

--

Byt ut ord (t.ex.
substantivet och
 verbet så att de
 blir mer precisa).

--

Lägg till ord (t.ex.
ett adjektiv och
ett adverb).

--

Sätt adverbet först
i meningen för att
visa HUR.

--

Börja meningen
med en preposition
för att visa VAR.

--

Visa NÄR handlingen
äger rum med en
annan fras.

--

Skapa en komplex
mening genom att
använda ett
sambandsord (fast, om,
trots, att, eftersom ...)

--

FILMRECESSION

Hugo

Filmen Hugo handlar om en föräldralös pojke som bor ensam i ett utrymme högt uppe i tågstationen Montparnasse i Paris. I det stora rummet sköts alla stationens klockor. Hugo bodde först där med sin morbror och när morbrodern dör stannar Hugo kvar och sköter sin morbrors arbete med att se till att alla klockor går rätt. Hugo lever för att reparera det enda minne han har av sin pappa, en mekanisk docka eller robot.

Filmen blir spännande eftersom Hugo hela tiden måste gömma sig undan den skräckinjagande stationsvakten som fångar ensamma pojkar och skickar dem till barnhem. I stationsbyggnaden finns också en elak leksakshandlare som Hugo besöker för att försöka hitta reservdelar till sin mekaniska docka. Så småningom får Hugo hjälp av en flicka, Isabelle, som visar sig vara leksakshandlaren fosterbarn. När barnen till slut bestämmer sig för att prata med leksakshandlaren för att få hjälp får de veta att han har levt ett mycket spännande liv.

Filmen Hugo kan kallas en äventyrsfilm, även om den inte är som vanliga äventyrsfilmer. Den utspelar sig i Paris på 1930-talet och ger en bra lektion om filmkonstens historia. Hugo spelas mycket bra av Asa Butterfield och Sacha Baron Cohen är skrämmande, men också komisk, som stationsvakt, men bäst av alla är Ben Kingsley som den grinige leksakshandlaren.

Filmen regisserades av den kände regissören Martin Scorsese och hade premiär 2011. Hugo fick fem Oscars, bland annat för Bästa scenografi och Bästa foto, vid Oscarsgalan 2012.

I början känns filmen lite seg och långsam men så småningom grips man av Hugos öde och man håller tummarna för att han ska klara sig och lyckas med sitt reparationsprojekt. Filmen får fyra av fem stjärnor.

Kungen är död!

Sent på söndagskvällen meddelade hovet att kung Karl XII avlidit efter att ha träffats i huvudet av en kula. Ingen vet varifrån kulan kom eller vem som sköt.

Kungen befann sig vid Fredrikshalds fästning med sina trupper. Han planerade att besegra Danmark genom att anfälla Norge, som var en del av Danmark.

Den svenska krigshären hade belägrat fästningen i södra Norge och var på väg att inta den.

Vittnen berättar att kungen klättrade upp på en löpgrav för att inspektera arbetet på nästa löpgrav. Kulor slog ner på alla sidor och man bad förgäves kungen att dra sig tillbaka. Plötsligt märkte några officerare att kungen sjönk ihop. Han hade träffats av en projektil som gått rakt genom huvudet.

Enligt hovet vet man ännu inte om det var någon som siktat på kungen och skjutit eller om det var en förlupen kula. Det går också rykten om att det skulle ha varit en uniformsknapp som skjutits sönder och sedan träffat kungen.

Kung Karl XII blev bara 36 år gammal och hade tillbringat halva sitt liv i fältläger. Eftersom kungen inte varit gift och inte har några barn så kommer ständerna snarast att sammanträda för att välja en ny regent.

Res med oss till
MITTENS RIKE,
en upplevelse utan like!

Hej farmor,

För två dagar sedan landade hela familjen i Peking. Det var en lång flygresan men jag sov nästan hela vägen. Första dagen åkte vi runt och tittade på Förbjudna staden, Himmelska fridens torg och andra spännande platser. Igår gjorde vi en längre tur till kinesiska muren som var helt fantastisk men det var jobbigt att gå alla trappor för att komma upp på den. När vi kom hem åt vi pekinganka till middag. De två första dagarna var jättespännande men tröttsamma. Idag fick vi ledigt och gick på egen hand. Det var skönt.

Alla hälsar.
Kram
Sara

Peking 12 juni

Kom in till oss om du vill uppleva Kina, Mittens rike!
Kom in till oss och få tips och information!
Kom in till oss och boka din resa eller gå in på www.pasakravingar.se

Chokladkola

Så småningom kom jag faktiskt tillbaka till den riktiga världen och allt blev som vanligt igen. En dag bestämde jag mig för att göra chokladkola och jag skulle försöka få den att smaka lika fantastiskt som den kola jag fått av Pyret. Jag hade aldrig gjort kola tidigare, men i ett tv-program såg jag hur man kan göra.

Först tog jag fram vår största kastrull, tv-kocken hade sagt att det var bra att den var stor för då går det fortare att koka kolasmeten. I kastrullen la jag 3 dl strösocker och hällde på 3 dl vispgrädde. Därefter rörde jag i $\frac{1}{2}$ dl flytande smör och 1 dl ljus sirap. Allt skulle småkoka en stund men det var noga att jag rörde om då och då i grytan.

Under tiden kolasmeten kokade på svag värme tog jag cirka 100 g frysta hallon och kokade dem på svag värme med en tesked strösocker och rörde hela tiden. När hallonen blivit till sylt fick de stå och kallna. Jag hade också köpt 100 g mörk choklad, sån där som det står 70 % på, den var bäst, enligt tv-kocken. Chokladen bröt jag i bitar i en skål.

När kolasmeten hade kokat i cirka 10 minuter gjorde jag "kulprovet", man tar helt enkelt en skål med kallt vatten och droppar ner lite smet i den. Om man kan forma en kula av smeten, har den kokat färdigt. Om inte, får den koka en stund till. Det gick bra att forma kulor av min smet.

Efter kulprovet hällde jag i hallonsylten och chokladbitarna och rörde snabbt tills all choklad smält. Mamma hade lagt bakplåtspapper på skärbrädan och där fick jag hälla ut smeten som flöt ut till en ganska stor rektangel. Den stelade snabbt.

Till sist skar jag upp lagom stora bitar av kolan, alla kantbitarna, som ju inte blev så jämna och fina fick jag naturligtvis äta upp. De var "himmelskt goda"! De smakade nästan som Pyrets kola. Jag tror att det kanske blev fyrtio stycken, som mamma förstår fort ställde undan i en godisburk.

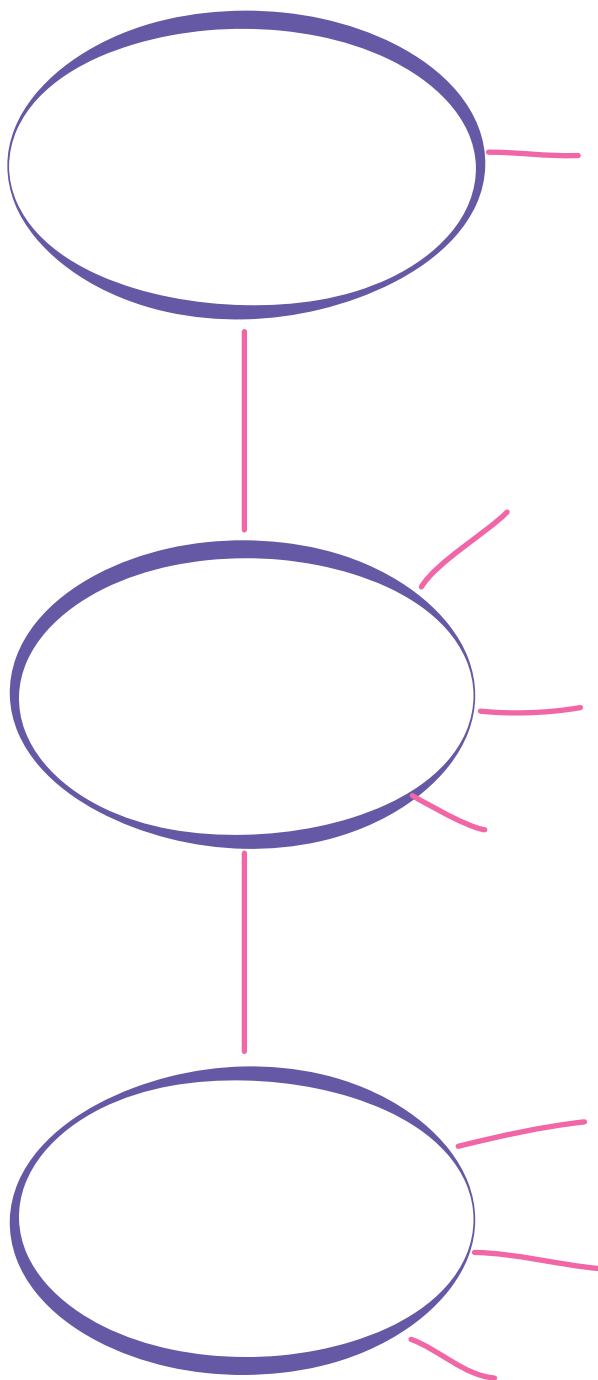
SMS-språk

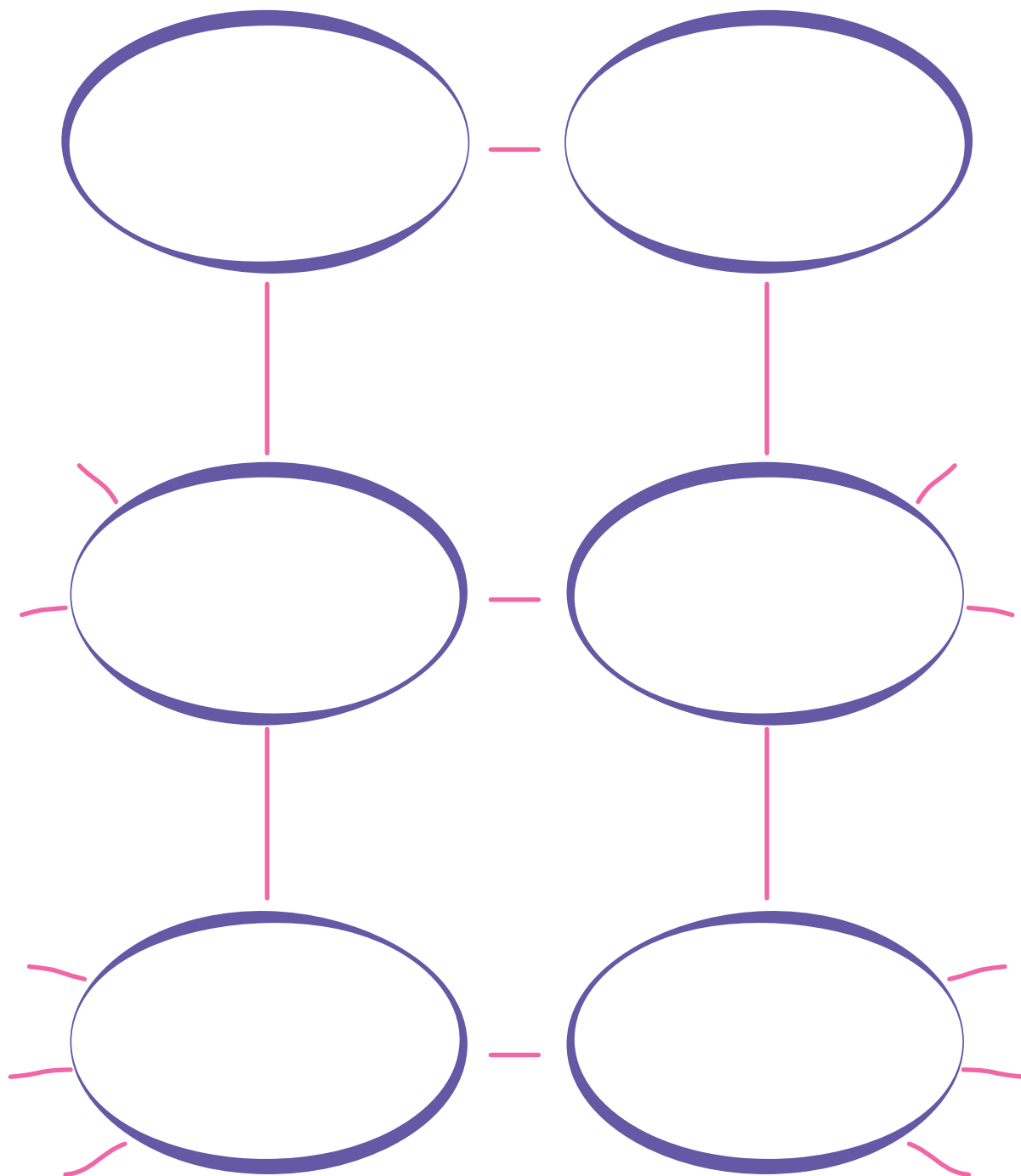
cul8r	see you later, vi ses senare
gr8	great, toppen
3vligt	trevligt
u	you, du
l	I, jag
pok	puss och kram
mkt	mycket
å	och
ql	kul
lr	eller
e	är
d	det
brb	be right back, kommer strax
u2	you to, du också

Smileys

:-D	jätteglad
):-)	toppenhumör
:-t	sur
:-C	frågande
:-"	ha en vanlig dag
:-,	fundersam (tänker)
:-'	förkyld
:-)	glad
(:<	pratkvarn
}:-(	envis
O:-	oskyldig (gloria)
X	puss
[]	kram
-1	sover

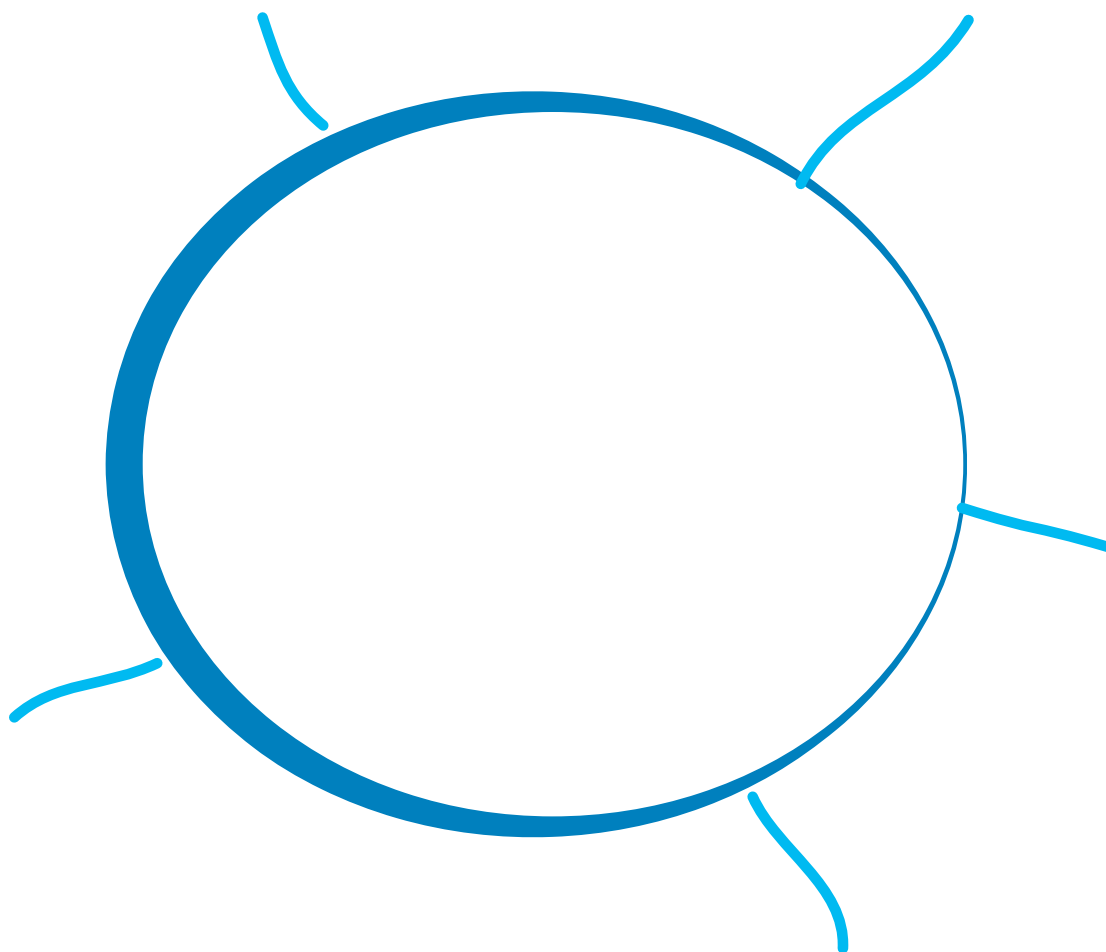

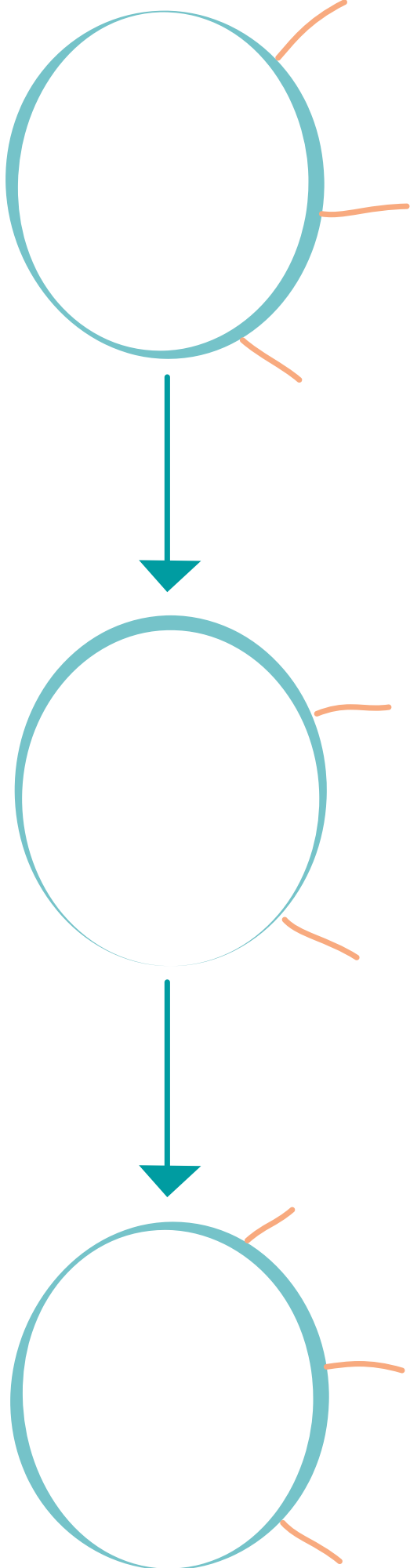
Berättande texter

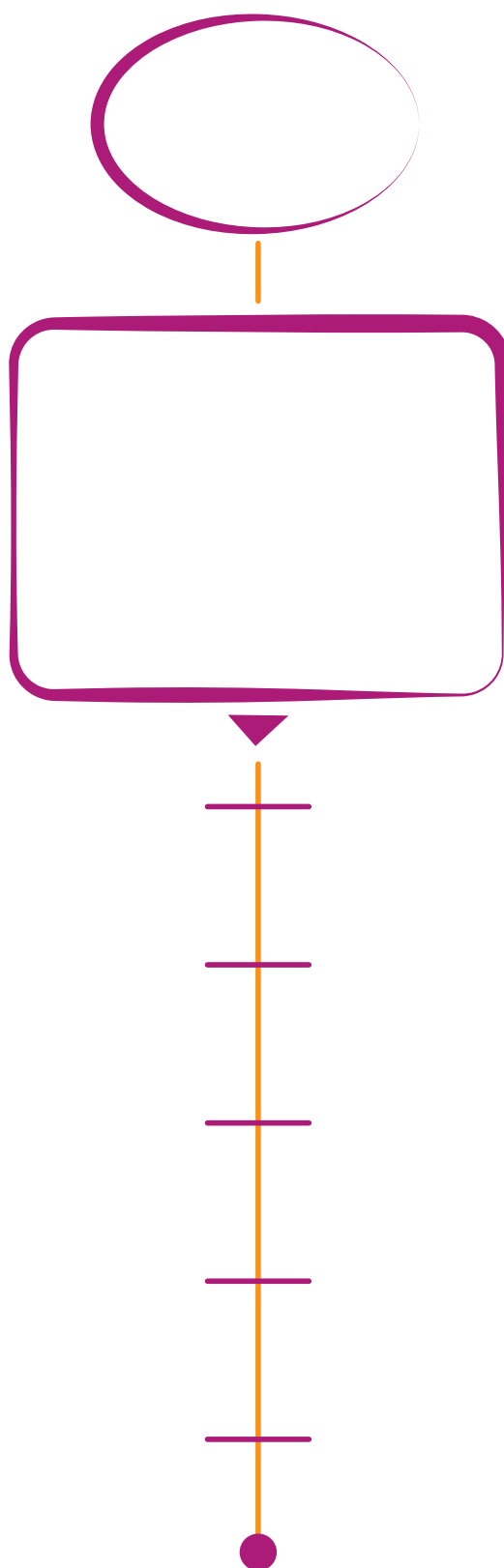
Beskrivande texter

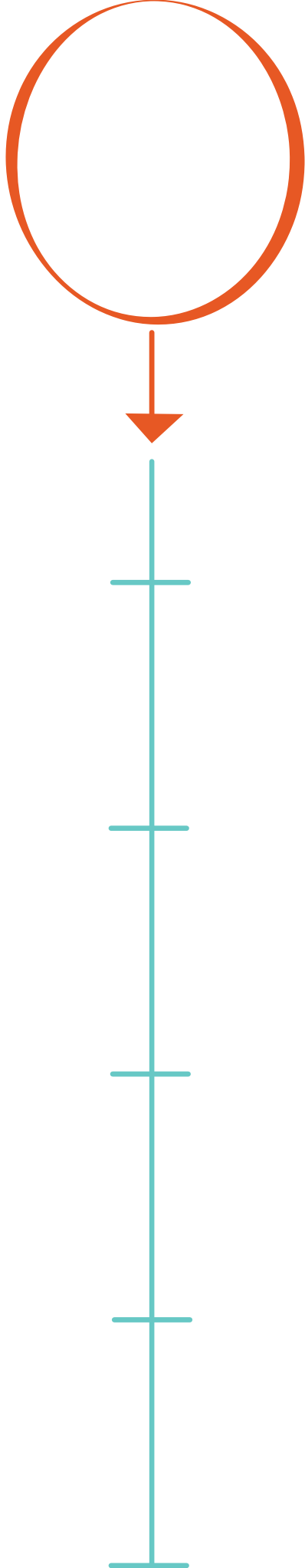
Förklarande texter

Instruerande texter

Återberättande texter

Återberättande texter

- Lägg till detaljer för att göra händelserna levande.
- Använd namn på personer och platser.
- Välj händelser som kan roa och intressera eller som på annat sätt är speciella.
- Planera din text med en tankekarta. Gör anteckningar eller rita bilder. Tänk på frågorna när, vem, var, vad och varför.
- Avsluta genom att kommentera en eller flera händelser.

SKRIVTIPS

Beskrivande texter

- Planera texten med rubriker och underrubriker.
- Använd ett tydligt språk för att inte förvirra läsaren.
- Inled med en tydlig klassifikation.
- Använd tabeller, bilder och diagram för att förtydliga och ge mer information.
- Fråga dig själv: Har jag fått med den information jag ville ge?

SKRIVTIPS

Instruerande texter

- Skriv en rubrik som talar om vad instruktionen handlar om.
- Var tydlig med material, ingredienser och arbetsordning.
- Använd punktlista, numrerad lista (eller bokstäver) i arbetsordningen för att hjälpa läsaren.
- Skriv korta tydliga meningar.
- Använd adjektiv och adverb bara om de behövs.
- Läs igenom din instruktion och kontrollera om den kan användas av en person som inte vet hur man gör.

SKRIVTIPS

Berättande texter

- Tänk ut några viktiga händelser.
- Försök skapa en bild av berättelsen i huvudet medan du skriver.
- Ge personerna i berättelsen tydliga karaktärsdrag, som god, elak, lat, dum osv.
- Undvik att tala om för läsaren vad han/hon ska känna, till exempel *det var otäckt*. Försök istället få läsaren att känna att det är otäckt genom att beskriva hur det ser ut, låter och känns.
- Visa vad personerna känner genom att beskriva vad de säger eller gör. Exempel: *Hennes underläpp darrade (i stället för: hon var ledsen)*.
- Tänk igenom hur din berättelse ska sluta, så att händelserna kan knytas samman i slutet.
- Ta med vädret, vilken årstid, vilken tid på dagen det är i din miljöbeskrivning.
- Invagga läsaren i trygghet, låt personerna göra något trevligt och presentera därefter ett problem.

SKRIVTIPS

Argumenterande texter

- Använd starka argument och bevis för att övertyga dina läsare.
- Använd fakta.
- Använd motargument.
- Använd ett starkt och positivt språk.
- Blanda korta och långa meningar för att övertyga.
- Få läsaren att tro att alla andra gör så här, att alla andra håller med, eller att detta kommer att göra dem till bättre och lyckligare personer. Exempel: *Alla håller med om att ... Vi känner alla till att ...*
- Använd alliteration, rim, ordlekar, ordspråk och retoriska frågor för att göra slagkraftiga slogans. Exempel: *Bra böcker billigt!*
- Tänk på att en bild kan säga mer än tusen ord.
- I sammanfattningen måste du ange skäl för ditt beslut.

SKRIVTIPS

Förklarande texter

- Bestäm om diagram, kartor och bilder behövs i förklaringen.
- Använd en rubrik som talar om vad du ska förklara.
- Använd *hur* eller *varför* i rubriken.
- Presentera ämnet för läsaren i inledningen.
- Organisera texten och bilderna så att de förklarar *vad*, *var*, *hur* och *varför*.
- Fråga dig själv: Är texten tydlig?

SKRIVTIPS

Argumenterande texter

Börjar	Utvecklar	Befäster	Utvidgar
SYFTE Förstår varför man skriver argumenterande texter.	Förstår att argumenterande texter kan skrivas i olika sammanhang. Försöker anpassa texten till syftet.	Förstår att skrivandet kan vara ett verktyg för att påverka. Kan anpassa texten till syftet och målgruppen.	Förstår att skrivandet kan vara ett verktyg för att påverka i olika sammanhang. Kan och vågar på egen hand anpassa och variera texten utifrån syfte och målgrupp.
INNEHÅLL Åk 4: Annonsens innehåll är enkelt och anpassningen till målgruppen är oklar. Åk 5–6: Innehållet i texten är begripligt och en åsikt presenteras.	Annonsens innehåll är begripligt och i viss mån anpassat till innehållet och målgruppen. Innehållet är relativt tydligt och en åsikt med några argument presenteras.	Annonsens innehåll är relativt tydligt och anpassat till innehållet och målgruppen. Innehållet är tydligt och en åsikt med ett flertal underbyggda argument presenteras.	Annonsens innehåll är tydligt och väl anpassat till innehållet och målgruppen. Innehållet är tydligt och en tydlig åsikt med flera väl underbyggda argument presenteras. Texten innehåller även motargument.
STRUKTUR Börjar använda strukturen för en argumenterande text.	Följer till viss del strukturen för en argumenterande text.	Följer strukturen för en argumenterande text på ett ändamålsenligt sätt.	Följer tydligt strukturen för en argumenterande text och anpassar den effektivt till syftet, innehållet och målgruppen.
Åk 4: Annonsen har bild och text.	Annonsens bild och text samverkar.	Annonsens bild och text har ett tydligt budskap och en genomtänkt layout.	Annonsens bild, text och layout kompletterar varandra och har ett genomtänkt och tydligt budskap.
Åk 5–6: <i>Inledning:</i> Skriver en inledning med en personlig åsikt, "jag tycker ..."	Skriver en inledning som antyder vilken ståndpunkt som kommer att föras fram.	Skriver en inledning som ger en bakgrund och tydligt presenterar ståndpunkten.	Skriver en inledning som ger en bakgrund, presenterar åsikten samt sammanfattar de kommande argumenten.
<i>Argument:</i> Presenterar enstaka argument för sin åsikt.	Ger argument men saknar logisk organisation av dem.	Ger argument i logisk ordning, inkluderar detaljer för att underbygga argumenten.	Ger argument i logisk följd, belägger argumenten med bevis, varje stycke inleds med ett argument som utvecklas.
<i>Avslutning:</i> Har en enkel avslutning eller sammanfattning.	Avslutar med en personlig åsikt.	Summerar med ett stycke som återger det väsentliga i argumentationen.	Skriver en avslutning som upprepar de viktigaste punkterna. Sammanfattar i en slutsats.

SPRÅKLIGA DRAG Börjar använda enstaka språkliga drag som är typiska för argumenterande text.	Börjar med större säkerhet använda de språkliga drag som är typiska för argumenterande text.	Använder de språkliga drag som är typiska för argumenterande text.	Använder och utvecklar de språkliga dragen för argumenterande text.
Åk 4: Använder enstaka knep för att övertyga.	Använder några knep för att övertyga.	Använder en rad knep för att övertyga.	Använder väl valda knep för att manipulera och övertyga.
Åk 5–6: <i>Textbindning:</i> Skriver korta meningar utifrån sitt eget perspektiv.	Använder enkla sambandsord för att binda ihop meningar och utveckla argumenten, t.ex. och, sen, men, eftersom, för att ...	Utvecklar textbindningen genom att använda sambandsord som tar in ett annat perspektiv, t.ex. även om, å andra sidan ...	Använder mera komplexa sambandsord som t.ex. vidare, ytterligare, faktiskt, till exempel ...
<i>Tempus:</i> Blandar olika tempus.	Använder presens relativt konsekvent.	Använder presens konsekvent.	Väljer och använder tempus anpassat till innehållet.
<i>Ordval:</i> Ordvalet är enkelt och talspråkligt.	Börjar använda adjektiv och adverb.	Använder adjektiv och adverb för att göra texten mera effektiv.	Har ett medvetet ordval, Använder varierade verb ofta i passiv form, "det sägs ..."
<i>Språkliga knep:</i> Försöker underbygga sina argument med enkla "språkliga knep".	Använder några språkliga knep för att underbygga sina argument.	Förstår att språkliga knep kan användas för att påverka och använder några sådana.	Förstår att språkliga knep kan användas för att påverka och använder för ämnet och målgruppen väl valda sådana.

Berättande texter

Börjar	Utvecklar	Befäster	Utvidgar
SYFTE Börjar förstå varför berättelser skrivs. Kan identifiera en berättande text.	Förstår varför berättelser skrivs och att de kan se olika ut. Försöker anpassa texten till syftet.	Förstår att berättelser kan skrivas för att underhålla, undervisa, informera osv. och samtidigt ge läsaren möjlighet att använda sin fantasi. Kan anpassa texten till syftet och målgruppen.	Förstår att berättelser kan skrivas med olika syften och att läsarna tolkar berättelser på olika sätt. Kan och vågar på egen hand anpassa och variera texten utifrån syfte och målgrupp.
INNEHÅLL Texten är begriplig men den "röda tråden" är svag.	Texten är begriplig och innehåller en enkel handling med en tydlig "röd tråd".	Texten har ett relativt tydligt innehåll, med utvecklad handling och "röd tråd".	Texten har ett tydligt och för målgruppen intressant innehåll, med en väl utvecklad handling och tydlig "röd tråd".
STRUKTUR Skriver en rad löst sammanhängande händelser med en enkel avslutning.	Har en i huvudsak fungerande struktur. Introducerar personer och miljöer och fokuserar sedan på en rad händelser med ett enkelt slut.	Har en relativt väl fungerande struktur. Orienterar läsaren genom att berätta detaljer, valda för att stegra berättelsens utveckling. Problem introduceras och löses på ett tillfredsställande sätt.	Har en väl fungerande struktur. Väljer att använda, manipulera eller lämna konventionell textstruktur för att skapa spänning.
<i>Inledning:</i> Tar bara med delar av informationen och förutsätter att läsaren delar bakgrundkunskapen. Bristande information om tid och plats.	Försöker vägleda läsaren med en enkel miljöbeskrivning. Har med information om tid, plats och personer utan närmare beskrivning.	Beskriver tid, plats och personer med detaljer för att ge berättelsen ett sammanhang.	Försöker sig på nyskapande berättelsedrag. Ger tillräckligt med detaljer för att etablera samband mellan miljö, huvudpersoner och bipersoner.
<i>Komplikation:</i> Återger en rad händelser men saknar komplikation.	Har en inledande händelse som antyder en komplikation. Kopierar och använder komplikationer från välkända berättelser.	Skapar en tydlig berättelsekurva och utvecklar handlingen genom att ha med mer än en komplikation.	Utvecklar en berättelsekurva som är följdriktig och sammanhängande. Utvecklar och löser varje komplikation i olika avsnitt. Manipulerar läsaren genom att ge noga utvald information vid olika tillfällen.
<i>Avslutning:</i> Skriver en enkel avslutning, t.ex. "Det var en dröm."	Försöker skriva en avslutning. Använder vanliga teman, t.ex. att det goda besegrar det onda.	Försöker sammanfatta med avsikt att föra berättelsen mot en upplösning. Visar på samspel och konflikter mellan karaktärer och löser någon av konflikterna.	Binder tydligt ihop de olika delarna med avsikt att föra berättelsen mot en upplösning. Visar på samspel och konflikter mellan karaktärer och löser någon av konflikterna.

SPRÅKLIGA DRAG Använder ett fåtal av de språkliga drag som är typiska för en berättande text.	Använder några av de språkliga drag som är typiska för en berättande text.	Använder de språkliga drag som är typiska för en berättande text.	Använder och utvecklar de språkliga drag som är typiska för en berättande text.
<i>Ordval och meningsbyggnad:</i> Ordvalet är vardagligt och meningsbyggnaden i huvudsak korrekt men utan variation.	Ordvalet är relativt varierat och meningsbyggnaden korrekt med viss variation. Börjar använda adjektiv och beskrivande verb.	Ordvalet är varierat och meningsbyggnaden varieras (både vad gäller längd och sätt att inleda meningarna), med avsikt att skapa spänning och tempoväxling. Använder adjektiv, adverb och beskrivande verb. Använder liknelser och bisatser inledda med prepositioner och adverb, för att utveckla texten.	Ordvalet är passande och höjer kvaliteten och visar på god språklig variation. Kontrollerar effektivt språket och strukturen och väljer noga ord och stil.
<i>Första/tredje person:</i> Byter ofta från tredje person till första person.	Skriver konsekvent i första eller tredje person.	Anpassar perspektivet på ett i stort sett korrekt sätt.	Anpassar perspektivet på ett för sammanhanget korrekt sätt.
<i>Direkt och indirekt tal:</i> Använder sällan direkt tal.	Återger tal ibland. Börjar använda riktig interpunktion i dialoger.	Använder dialoger på ett för sammanhanget passande och korrekt sätt.	Använder dialoger på ett effektivt och ändamålsenligt sätt.
<i>Tempus:</i> Har vissa svårigheter att hålla ett bestämt tempus.	Håller sig i viss mån till ett och samma tempus.	Använder tempus korrekt.	Använder tempus korrekt och effektivt.
<i>Sambandsord:</i> Använder några få enkla sambandsord, som t.ex. "och, sen".	Använder vanliga sambandsord som t.ex. "för att, därför, så att".	Använder mera komplexa sambandsord som t.ex. "även om, å andra sidan".	Använder sambandsord på ett välutvecklat sätt, så att texten är lätt att följa och förstå.
<i>Berättarteknik:</i> Texten innehåller några få gestaltande beskrivningar eller berättartekniska grepp.	Texten innehåller enkla gestaltande beskrivningar samt en del berättartekniska grepp, avsedda att skapa spänning och väcka intresse.	Texten innehåller gestaltande beskrivningar av olika slag, liksom olika berättartekniska grepp, medvetet valda för att skapa spänning och väcka intresse.	Texten innehåller välutvecklade gestaltande beskrivningar av olika slag, såväl som liknelser och metaforer. De berättartekniska knepn är medvetet valda och fungerar effektivt.

Beskrivande texter

Börjar	Utvecklar	Befäster	Utvidgar
SYFTE Förstår syftet med beskrivande text på enkel nivå.	Förstår syftet med beskrivande text. Försöker anpassa texten till syftet.	Förstår att syftet med beskrivande text är att förmedla information. Kan anpassa texten till syftet och målgruppen.	Förstår att det finns olika typer av beskrivande text och att strukturen är beroende av syftet med texten. Kan och vågar på egen hand anpassa och variera texten utifrån syfte och målgrupp.
INNEHÅLL Håller sig huvudsakligen till ämnet och ger enkel information.	Håller sig till ämnet och ger information på ett fungerande sätt.	Håller sig till ämnet och ger tydlig information på ett ändamålsenligt sätt.	Utvecklar ämnet och ger omfattande information på ett ändamålsenligt och effektivt sätt.
STRUKTUR Skriver observationer eller återberättar vad som hänt.	Använder delvis strukturen för beskrivande text.	Använder strukturen för beskrivande text.	Använder strukturen för beskrivande text och anpassar den till syfte och målgrupp.
<i>Klassifikation:</i> Försöker klassificera och generalisera.	Utvecklar sina försök att generalisera och klassificera.	Skriver en inledning med en generaliserande klassifikation.	Skriver en inledning med en tydlig generaliserande klassifikation som är relevant för ämnet.
<i>Beskrivning:</i> Fokuserar på en del av ämnet t.ex. "Min katt ..." Tar med irrelevant information.	Ger begränsad information. Börjar organisera texten i stycken efter innehåll. Väljer ut och utvecklar några delar av ämnet.	Beskriver rätt och detaljerat olika delar av ämnet. Kan välja och utveckla några delar. Försöker göra jämförelser som hjälper läsaren att förstå innehållet.	Inkluderar detaljerad information som är vald på grund av sin relevans för ämnet. Tolkar och utvecklar viktig information. Organiserar fakta i innehållsligt avdelade stycken, som följer på varandra i logisk ordning.
SPRÅKLIGA DRAG Använder några av de språkliga drag som är typiska för en beskrivande text.	Använder flera av de språkliga drag som är typiska för en beskrivande text.	Använder de språkliga drag som är typiska för en beskrivande text.	Använder och utvecklar de språkliga drag som är typiska för en beskrivande text.
<i>Tempus:</i> Har svårigheter att hålla samma tempus (presens) igenom hela texten.	Håller samma tempus igenom i stort sett hela texten.	Håller samma tempus i hela texten.	Håller samma tempus och förstår betydelsen av vilket tempus som väljs (vanligtvis presens men preteritum för tillbakablickar och historiska texter).
<i>Ordval:</i> Använder några få ämnesspecifika ord.	Använder flera enklare ämnesspecifika ord.	Använder ett för ämnet väl avvägt ordval, med många ämnesspecifika ord.	Använder ett för ämnet väl avvägt ordval, med många ämnesspecifika ord samt allmängiltiga ord, som t.ex. "människligheten", "däggdjur" osv.
<i>Jämförelser:</i> Gör enstaka jämförelser.	Gör ett flertal jämförelser.	Gör jämförelser för att förtydliga innehållet.	Förstår att jämförelser kan användas för att förtydliga innehållet och använder ett för jämförelser väl avvägt språk.

Förklarande texter

Börjar	Utvecklar	Befäster	Utvidgar
SYFTE Förstår vad orsak och verkan är. Kan identifiera en förklarande text.	Kan redogöra för några områden där förklarande texter skrivs. Försöker anpassa texten till syftet.	Förstår att syftet med en förklarande text är att förklara ett fenomen eller hur något fungerar. Kan anpassa texten till syftet och målgruppen.	Förstår att det finns olika typer av förklaringar, som anger orsak/verkan eller som beskriver processer. Kan och vågar på egen hand anpassa och variera texten utifrån syfte och målgrupp.
INNEHÅLL Innehållet är begripligt men ej anpassat till uppgiften.	Innehållet är begripligt och i viss mån anpassat till uppgiften. Innehåller enkla resonemang.	Innehållet är tydligt och anpassat till uppgiften. Innehåller utvecklade resonemang.	Innehållet är tydligt och väl anpassat till uppgiften. Innehåller väl utvecklade resonemang.
STRUKTUR Skriver observationer och kommenterar dessa.	Börjar använda strukturen för en förklarande text.	Planerar och organiserar information enligt strukturen för en förklarande text.	Kan självständigt söka, planera, organisera och presentera information, så att förklaringen blir tydlig och lätt att följa.
<i>Definition:</i> Skriver personligt, "jag ska berätta om ..."	Försöker skriva en inledande definition.	Skriver en inledande definition.	Inleder med en tydlig och välformulerad definition av fenomenet.
<i>Förklaring:</i> Förklarar genom att använda ett personligt språk, t.ex. "det får mig att frysa" istället för "det sänker kroppstemperaturen".	Förklarar genom att använda sambandet mellan orsak och verkan, t.ex. "om....så, därför, eftersom ..."	Förklarar sambandet mellan orsak och verkan i logiska steg..	Knyter effektivt ihop information för att tydligt, stegvis och logiskt visa sambandet mellan orsak och verkan.
<i>Sammanfattning:</i> Har en enkel sammanfattning.	Sammanfattar vissa delar av texten.	Sammanfattar de viktigaste stegen i ett avslutande stycke.	Skriver en tydlig sammanfattning som innehåller de olika stegen i förklaringen.
SPRÅKLIGA DRAG Använder enstaka språkliga drag som är typiska för en förklarande text.	Använder några av de språkliga drag som är typiska för en förklarande text.	Använder de språkliga drag som är typiska för en förklarande text.	Använder och utvecklar de språkliga drag som är typiska för en förklarande text.
<i>Textbindning:</i> Försöker förklara och använder enstaka sambandsord för orsak/verkan.	Använder med större säkerhet enkla sambandsord för orsak/verkan.	Använder ett varierat urval av sambandsord för orsak/verkan.	Varierar sambandsorden för orsak/verkan och anpassar dem efter innehållet och målgruppen.
<i>Meningskonstruktion:</i> Skriver enkla meningar.	Försöker skriva komplexa meningar.	Skriver komplexa meningar för att tydliggöra information.	Skriver komplexa meningar för att tydliggöra information, sammanfatta innehåll och skapa sammanhang.
<i>Ordval:</i> Har ett enkelt ordval.	Använder några ämnesspecifika ord.	Använder mestadels ämnesspecifika ord.	Använder ämnesspecifika ord och ger definitioner där det behövs.

Instruerande texter

Börjar	Utvecklar	Befäster	Utvidgar
SYFTE Förstår syftet med enkla instruktioner, som till exempel recept.	Förstår syftet och fördelarna med skrivna instruktioner. Försöker anpassa texten till syftet.	Förstår att skrivna instruktioner kan användas inom en mängd områden. Kan anpassa texten till syftet och målgruppen.	Förstår syftet och kan se fördelarna med olika typer av instruktioner. Kan och vågar på egen hand anpassa och variera texten utifrån syfte och målgrupp.
INNEHÅLL Innehållet är begripligt.	Innehållet är relativt tydligt.	Innehållet är tydligt och anpassat till syftet.	Innehållet är tydligt och väl anpassat till syftet och ämnet.
STRUKTUR Skriver kortfattat i återberättande form.	Försöker använda strukturen för instruerande text.	Använder strukturen för en instruerande text och anpassar texten till strukturen.	Har en väl fungerande struktur och kan anpassa strukturen efter olika typer av instruktioner.
<i>Rubrik:</i> Nämner målet med texten i förbigående.	Skriver målet som rubrik.	Skriver målet som en väl formulerad rubrik.	Skriver målet som en rubrik, väl formulerat och anpassat till innehållet.
<i>Material:</i> Nämner några material.	Listar de material som behövs.	Listar material och mängd under en rubrik.	Listar material och exakta mängder på ett tydligt sätt.
<i>Arbetsgång:</i> Behöver hjälp för att få med alla steg i rätt ordning.	Får med de flesta stegen, skriver dem i rätt ordning.	Har med alla steg i rätt ordning för att målet ska nås och skriver dem i rätt ordning.	Har med alla steg och skriver tydliga instruktioner för hur och när varje steg ska utföras.
SPRÅKLIGA DRAG Använder enstaka språkliga drag som är typiska för en instruerande text.	Använder några av de språkliga drag som är typiska för en instruerande text.	Behärskar de språkliga drag som är typiska för en instruerande text.	Behärskar och utvecklar de språkliga drag som är typiska för en instruerande text.
<i>Textbindning:</i> Knyter samman de olika stegen med "och sen".	Använder några sambandsord för tid till exempel först, därefter, sedan, när.	Använder ett bredare urval av sambandsord som till exempel medan, under tiden, slutligen.	Använder ett varierat urval av sambandsord för att leda läsaren genom texten.
<i>Verb i imperativ:</i> Använder ett du-tilltal, till exempel "du lägger i bananen och sen mosar du den".	Använder ett mera opersonligt tilltal, till exempel "man ska mosa bananen".	Börjar meningarna med verb i imperativ och utelämnar du och man.	Använder verb i imperativ på ett korrekt sätt, även när meningen inte börjar med ett verb.
<i>Ämnesspecifika ord:</i> Har ett enkelt ordval med få ämnesspecifika ord.	Använder i viss grad ämnesspecifika ord.	Använder ämnesspecifika ord för material och måttangivelser.	Använder konsekvent en för ämnet väl anpassad terminologi.
<i>Beskrivande ord:</i> Använder enkla verb.	Använder beskrivande verb.	Använder beskrivande verb, adjektiv och adverb.	Använder, beskrivande verb, adjektiv och adverb på ett effektivt sätt, till exempel "skruva försiktigt".

Återberättande texter

Börjar	Utvecklar	Befäster	Utvidgar
SYFTE Använder återberättandet för att berätta om något självupplevt. Kan identifiera en återberättande text.	Använder återberättandet för att återge händelser av olika slag. Försöker anpassa texten till syftet.	Förstår att återberättande text kan användas för att återge och beskriva händelser. Förstår att dagböcker, biografier, nyhetsartiklar m.m. kan vara återberättande texter. Kan anpassa texten till syftet och målgruppen.	Förstår att återberättande text kan skrivas för många syften och för olika målgrupper. Kan och vågar på egen hand anpassa och variera texten utifrån syfte och målgrupp.
INNEHÅLL Håller sig huvudsakligen till ämnet, men den "röda tråden" är svag.	Håller sig till ämnet och har ett begripligt innehåll, med en "röd tråd".	Håller sig till ämnet och har ett tydligt innehåll med en tydlig "röd tråd".	Håller sig till ämnet och utvecklar innehållet på ett ändamålsenligt och effektivt sätt utan att tappa den "röda tråden".
STRUKTUR Skriver en enkel redogörelse men utan någon tydlig struktur.	Har en i huvudsak fungerande struktur. Redogör för tid, plats, deltagare och händelser.	Har en relativt väl fungerande struktur. Ger en kortfattad men fullständig orientering vad gäller tid, plats och deltagare, följt av kronologiskt återgivna händelser.	Har en väl fungerande struktur. Organiserar efter strukturen hos en återberättande text och börjar med en orientering för att skapa intresse följt av viktiga händelser och en avslutning.
<i>Inledning:</i> Ger bristfällig information om vem, var och när.	Ger en kortfattad orientering om vem, var och när.	Ger en orientering om vem, var och när, med för sammanhanget viktiga detaljer.	Ger all relevant bakgrundsinformation som läsaren behöver för att förstå texten.
<i>Händelser:</i> Använder talspraksstruktur och ger alla händelser samma vikt..	Återger händelserna kronologiskt och lägger till lite information vid de mest betydelsefulla händelserna.	Återger händelserna kronologiskt. Utvecklar de viktigaste händelserna och beskrivningen av de viktigaste personerna.	Återger händelserna kronologiskt. Utvecklar viktiga händelser så att läsaren får en tydlig bild. Tolkar händelser med liknelser och metaforer och inkluderar personliga reflektioner och kommentarer.
<i>Avslutning:</i> Har en enkel avslutning.	Skriver en enkel utvärderande avslutning.	Skriver en mera omfattande avslutning med utvärderande kommentarer.	Skriver en sammanfattande kommentar som innehåller både utvärdering och sammanfattning av händelserna.
SPRÅKLIGA DRAG Använder få av de språkliga drag som är typiska för återberättande text.	Använder några av de språkliga drag som är typiska för återberättande text.	Använder korrekt de språkliga drag som är typiska för återberättande text.	Använder och utvecklar de språkliga drag som är typiska för återberättande text.
<i>Sambandsord:</i> Använder ett litet urval av sambandsord för tid, t.ex. "sen", "och sen".	Använder ett begränsat urval av sambandsord för tid.	Har en större variation av sambandsord för tid.	Skriver sammanhängande och varierat med hjälp av olika sambandsord för tid.
<i>Direkt och indirekt tal:</i> Återger varken direkt eller indirekt tal.	Återger direkt tal och/eller indirekt tal.	Återger direkt och indirekt tal med rätt interpunktion.	Återger direkt och indirekt tal med rätt interpunktion och på ett effektivt sätt.
<i>Pronomen:</i> Upprepar namn istället för att använda pronomen.	Börjar använda pronomen.	Använder namn och pronomen på ett för läsaren tydligt och lättolkat sätt.	Använder namn och pronomen korrekt och på ett medvetet sätt, för att underlätta för läsaren.

Återberättande texter

Dagbokstexter

Redovisningar

Rapporter

Artiklar

Återberättande texter

Syfte

Att återberätta något som hänt

Struktur

Rubrik

Inledning som ger bakgrund (vem, var, när)

Händelser i kronologisk ordning

Avslutning som sammanfattar eller kommenterar

Språkliga drag

Preteritum

Beskrivande verb

Första eller tredje person

Sambandsord för tid

Texter

Dagbokstexter

Redovisningar

Rapporter

Artiklar

Biografier

Beskrivande texter

Faktatexter

... om djur

... om klimat

... om länder, människor och religioner

Beskrivande texter

Syfte

Att klassificera och beskriva

Struktur

Rubrik

Inledning som klassificerar

Beskrivning indelad i olika stycken efter innehåll

Språkliga drag

Presens

Opersonlig form

Ämnesspecifika ord

Sambandsord

Texter

Faktatexter som beskriver djur, länder, klimat, religioner, upptäckter

Instruerande texter

Instruktioner

Recept

Arbetsbeskrivning

Manualer

Instruerande texter

Syfte

Att instruera hur man gör något

Struktur

Rubrik som talar om vad det handlar om

Lista med material/ingredienser

Stegvisa instruktioner i kronologisk ordning, ofta numrerade

Bilder som stödjer texten

Språkliga drag

Imperativ

Opersonlig form

Beskrivande verb

Sambandsord

Ämnesspecifika ord

Texter

Arbetsbeskrivningar

Recept

Instruktioner

Manualer

Berättande texter

Fabler

Sagor

Noveller

Äventyrsberättelser

Spökhistorier

Berättande texter

Syfte

Att roa och förmedla budskap

Struktur

Rubrik

Inledning som talar om vem det handlar om, var och när det händer

En serie händelser, en konflikt, en upplösning samt en avslutning

Språkliga drag

Preteritum

Första eller tredje person

Beskrivande verb

Dialoger

Uttrycksfullt språk (adjektiv, adverb, liknelser, metaforer ...)

Sambandsord

Texter

Fabler

Sagor

Noveller

Äventyrsberättelser

Spökhistorier

Argumenterande texter

Insändare

Broschyrer

Annonser

Klagobrev

Argumenterande texter

Syfte

Att argumentera för en åsikt, att övertyga

Struktur

Rubrik

Inledning som presenterar en åsikt

Argument uppdelade i stycken

Avslutning som sammanfattar eller upprepar åsikten

Språkliga drag

Presens (utom vid historiska händelser)

Känsloladdat, lockande och övertygande språk

Sambandsord för ordning samt orsak och verkan

Texter

Insändare

Annonser

Broschyrer

Klagobrev

Förklarande texter

Faktatexter som förklarar
olika fenomen ...

... hur något fungerar

... varför något händer

Förklarande texter

Syfte

Att förklara hur något fungerar, varför något händer

Struktur

Rubrik

Inledning som definierar vad som ska förklaras

Förklaring i olika steg

Bilder och diagram som stödjer texten

Språkliga drag

Presens (utom vid historiska händelser)

Opersonlig form

Ämnesspecifika ord

Sambandsord för tid, orsak och verkan

Texter

Faktatexter som förklarar fenomen (vattnets kretslopp, orkaner), hur något fungerar (blodomloppet) ...

